

Br. René Stockman

Petrus Jozef Triest anders bekeken

Spiritueel portret vanuit de deugden

uitgeverij
Betsaida
's-Hertogenbosch

Inhoud

Inleiding	7
De deugden als sleutel voor het menselijk geluk	11
De nederigheid als grondhouding?	21
Vader Triest en de deugd van nederigheid	27
Ik geloof, maar kom mijn ongelooft te hulp (Mc 9,24)	39
Vader Triest, een man met een sterk geloof	45
In Christus en zijn verrijzenis is mijn hoop	71
Vader Triest die de hoop in zijn leven cultiveerde	77
Als ik de liefde niet heb	93
Vader Triest overweldigd door Gods liefde	99
Als in een porseleinwinkel	129
De voorzichtigheid als beproefde deugd bij vader Triest	135
Gerechtigheid: de veredelde rechtvaardigheid	143
Vader Triest en zijn strijd voor een meer rechtvaardige wereld	149
De juiste maat	163
Vader Triest en de juiste maat	169
Wees niet bevreesd (Mat 10,28)	181
Vader Triest, moedig in al zijn ondernemingen	187
Het evangelie als richtlijn voor ons leven	203
Niet mijn wil, maar uw wil geschiede	209
Vader Triest en de deugd van gehoorzaamheid	215
Zalig de armen van geest	229
Vader Triest en de deugd van armoede	235
Zalig de zuiveren van hart	247
Vader Triest en de deugd van zuiverheid	253
Besluit	263
Bibliografie	265

Inleiding

Het proces tot zaligverklaring van de dienaar Gods Petrus Jozef Triest, heeft ons de gelegenheid geschonken om dieper door te dringen in het spirituele leven dat deze apostel van de caritas bezielde om zich quasi grenzeloos open te stellen voor de noodkreten van de zieken en armen in zijn tijd. Tot dan toe werd er vooral gefocust op hetgeen hij gedaan had als stichter van vier religieuze congregaties en voor de armen en zieken als lid van de Commissie van de Godshuizen in Gent. Dit vulde een indrukwekkend curriculum, en velen vroegen zich af hoe hij dit tijdens de tijdspanne van zijn leven had kunnen realiseren, zeker rekening houdend met de specifieke tijd waarin hij leefde. Want het was slechts na het concordaat in 1802 dat de toen 42-jarige priester zich ten volle kon inzetten voor zijn ideaal. En dat ideaal was leven in Gods liefde en deze liefde laten schijnen in de wereld, vooral in het leven van hen die geen enkele ervaring hadden van het feit dat ze door God werden bemind.

Door het ontsluiten van de archieven en het vele opzoekwerk dat ondersteund werd door een ganse equipe, kon de historische commissie, die ter gelegenheid van het diocesane proces tot zaligverklaring werd samengesteld, een vrij volledig dossier opmaken van alle teksten, brieven, conferenties en homilieën die de dienaar Gods doorheen de jaren had geschreven. Dit werd, naast de biografie en de getuigenverslagen, de hoofdmoot van het 22.000 pagina's tellend einddossier dat aan het Vaticaan werd

aangeboden, met de vraag of de dienaar Gods Petrus Jozef Triest in aanmerking zou kunnen komen om zalig, en in een tweede beweging heilig verklaard te worden.

De faam van heiligheid zou moeten blijken uit de getuigenissen van hen die aantoonen dat vader Triest, zoals ze hem graag noemen, nog een belangrijke en inspirerende rol speelt in hun leven en hun werk. Maar deze faam van heiligheid heeft steeds te maken met de wijze waarop deze persoon heeft geleefd en op een bijzondere manier zijn omgeving heeft beïnvloed, een invloed die na zijn dood niet ophield, maar als een spiritualiteit blijft verderleven. Een beproefde methode die de Kerk gebruikt om deze invloed op haar inhoud te testen, is het nagaan of deze persoon de klassieke deugden op een buitengewone wijze heeft geleefd. Als bron hiervoor geldt natuurlijk wat we weten uit zijn biografie, maar ook uit zijn nagelaten teksten. Het is vooral dit laatste dat in de lange voorbereiding van het proces een echte openbaring werd, en ons de gelegenheid bood en biedt om een unieke en tegelijk nieuwe inkijk te verwerven in het spirituele leven van de dienaar Gods. Want zijn vele activiteiten kunnen we slechts begrijpen en dienen we te plaatsen in het licht van zijn spirituele leven. Nee, hij was niet zomaar een sociaal bewogen man, een filantroop, die zich onvermoeid inzetten om het levenslot van velen te verbeteren. Dat heeft hij inderdaad gedaan, maar vanuit en met een diepere motivatie. Of om het eenvoudig te zeggen: zijn grenzeloze naastenliefde was de afstraling van zijn even grenzeloze liefde tot en van God. Het is niet zonder reden dat hij zowel aan zijn zusters en broeders van liefde als devies meegaf: *'God is liefde'*. Want in deze drie woorden ontvangen we niet alleen de kortste, maar ook de meest volledige definitie van God. Iedere poging om God onder woorden te brengen, stoot op onze menselijke beperkingen, maar in

die kleine definitie, ons gebracht door Johannes, is alles gezegd over Gods identiteit. Hij is liefde, en ware liefde kan alleen maar in en vanuit God worden begrepen. Daarom durfde de H. Augustinus het aan om de liefde ook God te noemen. De echte naastenliefde is steeds een afstraling van de goddelijke liefde, waarin ze ook haar bron vindt. In het liefdegebod worden de liefde van en tot God dan ook op dezelfde lijn geschreven als de liefde tot de naaste en tot onszelf. Tussen de goddelijke liefde en de naastenliefde én de liefde tot onszelf bestaat een quasi-gelijkheid; quasi, omdat Gods liefde steeds iedere menselijke liefde voorafgaat.

Het charisma van vader Triest hebben we al in verschillende werken beschreven. Maar ter voorbereiding van de *positio*, die als eindverslag zou dienen voor de verschillende commissies en die in het Vaticaan de vraag moet beantwoorden of vader Triest al dan niet in aanmerking zou kunnen komen zalig verklaard te worden, werd gevraagd om de deugden als referentie te nemen om daarop zijn leven en werken te toetsen; daarbij werd de vraag gesteld hoe hij deze deugden heeft beleefd en of dit op een buitengewone wijze was. Want iedereen is geroepen tot een deugdvol leven als weg naar het echte geluk. Maar deze weg wordt dikwijls versperd door de tegenstrever, het kwade, de duivel, die ons een andere invulling aanprijst waarmee we ons streven naar geluk kunnen vullen. De bekoring van de eerste mens om zijn eigen god te worden en de bekoring van Jezus in de woestijn om zich passioneel over te geven aan die macht; ook hier blijven genot en bezit voor ieder van ons uitdagingen waar we dagelijks mee worden geconfronteerd en waar we een strijd tegen moeten voeren. Een deugdvol leven sluit onze passies niet uit, maar stroomlijnen deze naar het ware geluk waartoe we als mens zijn geroepen: ons leven uit te

bouwen naar het beeld en de gelijkenis met God zoals we geschapen zijn.

De vraag luidt dus of vader Triest inderdaad een deugdvol leven heeft geleid en of hij daarin op een buitengewone wijze in is geslaagd, zodat hij daarin voor ons vandaag een waar voorbeeld mag zijn, een voorbeeld dat ons kan aanmoedigen om eveneens een deugdvol leven te leiden. Daartoe hebben we de klassieke indeling gebruikt, zoals dit in een dossier tot zaligverklaring wordt gevraagd. We overlopen de goddelijke en de kardinale deugden, waarna de evangelische raden komen. En alles gekaderd in wat de H. Augustinus de eerste en voornaamste deugd noemt, de bron van alle andere deugden: de nederigheid. Bij iedere deugd en raad geven we een mediterende inleiding, waarna we op bezoek gaan bij vader Triest met de vraag hoe hij dit beleefd heeft. Daartoe maken we natuurlijk gebruik van wat we weten uit zijn leven en vooral van de geschriften die hij ons heeft nagelaten.

Het werd een boeiende oefening die ons echt nieuwe inzichten bijbracht over het rijke spirituele leven van vader Triest en graag delen we deze met u. Het moge bovendien een uitnodiging zijn om ons leven meer passioneel af te stemmen op deze deugden, om zo tot het ware geluk te kunnen komen. Ik wens jullie een goede reis doorheen het deugdvolle leven van de eerbiedwaardige Petrus Jozef Triest.

Br. René Stockman,
broeder van liefde,
promotor van het proces tot zaligverklaring

De deugden als sleutel voor het menselijk geluk

‘Een deugd is een levenshouding, een vaste gesteltenis, om het goede te doen. Ze maakt het de mens mogelijk om niet alleen goede daden te stellen, maar om ook het beste van zichzelf te geven. De deugdzame mens streeft naar het goede met al zijn zintuiglijke en geestelijke krachten. Hij streeft het na en kiest ervoor in concrete daden.’

Zo wordt de deugd gedefinieerd in de *Catechismus van de Katholieke Kerk*. We nemen deze definitie als uitgangspunt om een inzicht te verkrijgen in de verschillende deugden waarnaar een mens moet streven om een goed leven te leiden. Het zijn ook de verschillende deugden die de revue passeren bij de studie van een persoon wiens heiligheid men wil onderzoeken naar aanleiding van een proces tot zalig- en heiligverklaring. Het is alsof men een vivisectie doet op een persoon om na te gaan of ieder orgaan gezond is en een positieve bijdrage levert, opdat het hele lichaam gezond kan zijn. Bij de deugden gaat het dan om het morele leven, deugden die alle noodzakelijk zijn om een gezond en evenwichtig moreel leven te leiden, een leven naar het beeld en de gelijkenis van God, zoals God zichzelf in de mens heeft willen projecteren.

Iedere mens streeft naar geluk, en volgens Thomas van Aquino komt het erop aan dit geluk te zoeken in een leven in waarheid en harmonie met zichzelf, met de medemens en met God. Het komt er derhalve op aan dat men de verlangens die in iedere mens leven via de rede laat passeren

om deze te richten op het ware geluk, en zich niet te verliezen in handelingen die de mens integendeel vervreemden van zichzelf, van de medemens en van God. Want vanuit de gebroken situatie waarin iedere mens zich bevindt, neigen de passies, die op zichzelf neutraal zijn, de mens zowel naar wat goed en opbouwend is, maar eveneens naar wat negatief is en het beeld en de gelijkenis van God in de mens verduistert. Daarom moet de mens keuzes maken, zich oefenen in het leiden van een deugdvol leven en zich ook openstellen voor Gods genade. Er zijn immers deugden die de mens uit zichzelf zal moeten ontwikkelen en beoefenen, en andere die men met Gods genade zal ontvangen. We komen hier onmiddellijk bij de klassieke indeling van de deugden: de menselijke of kardinale deugden en de goddelijke of theologale deugden. Daarnaast worden nog de deugden genoemd die af te leiden zijn van de evangelische raden, om het geheel af te ronden met de belangrijke deugd van de nederigheid. Zonder de nederigheid zal het heel moeilijk zijn een deugdvol leven te leiden. Dus in de klassieke deugdenleer komt men tot elf deugden die aan de mens worden aangeboden als wegen naar een harmonieus moreel en gelukkig leven.

Bij het woord 'kardinale' deugden hoeven we niet te denken aan de kardinalen binnen de katholieke Kerk, maar wel aan het Latijnse woord 'cardo', wat scharnier betekent. Ze vormen als het ware een scharnier, waarbij de deur opendraait naar het goede in het leven en ze vormen tevens de verbinding met alle andere deugden. De vier kardinale deugden: voorzichtigheid, rechtvaardigheid, moed en matigheid zijn gegroeid binnen het filosofische denken bij de Grieken, en werden naderhand ook in de westerse filosofie, en eveneens binnen de katholieke Kerk, zowel door Augustinus als Thomas van Aquino, overgenomen. Alle